

Iragazkortasun magnetikoaren neurketa estatiko eta dinamikoak ingurune ferromagnetikoetan

Jon Gutierrez Etxebarria

Elektrika eta Elektronika Saila. Zientzi Fakultatea
Euskal Herriko Unibertsitatea. P.K. 644 .48080 Bilbo

Abstract

The parameter that accounts for the response of magnetic materials under the influence of an applied magnetic field (static, $\mathbf{H}$, or dynamic, $\mathbf{h}$) is known as the "magnetic susceptibility", χ , being its dependence $\chi(\mathbf{H})$ or $\chi(\mathbf{h})$, in the case of ferromagnetic materials, strongly non-linear. Experimental methods for determining these dependences are analyzed in this work.

Sarrera

Iragazkortasun magnetikoa esanda, ingurune materialek kitzikapen magnetikoarekiko daukaten "erantzuna" ulertzen da, χ letraz adierazten delarik. Ingurune ferromagnetikoetan, $\chi(h)$ edo $\chi(H)$ (h , kitzikapen edo eremu magnetiko dinamikoa; H kitzikapen edo eremu magnetiko estatikoa) iragazkortasunaren kitzikapenarekiko menpekotasuna ez da lineala eta oso balio handira iritsi daiteke. EHU-ko Zientzi Fakultateko Magnetismo-Laborategian bi magnitude horiek neur ditzakegu.

Iragazkortasun magnetikoaren neurketa estatikoa

$\chi(H)$ iragazkortasun estatikoaren neurketa Faraday-ren metodoan oinarritzen den sis-

tema esperimental baten bitartez egiten da. Gure lagin ferromagnetikoa barra zurrun baten muturrean kokatzen da eta H eremu magnetiko ez-homogenoaren eragina jasango du. H eremuaren gradientea eta barra zurrunaren ardatza elkartutak dira. Faraday-ren metodoa ez bezala, laginak F indar horizontala pairatuko du, eta F indar horrek lagina oreka-posiziotik kanpo aterako du. Sistema esperimentalak beti lagina bere oreka-posiziora eramango du eta horretarako barraren gainean F_c konpentsazio-indarrak serbokontrolerako aparatua dela medio eragingo du.

Guzti hau kontutan hartuz, M imantazioa eta χ iragazkortasuna ondoko eran lor ditzakegu:

$$F_c \propto d(MH) / dx = (M/H)(H \cdot dH / dx),$$

$$\chi = M / H,$$

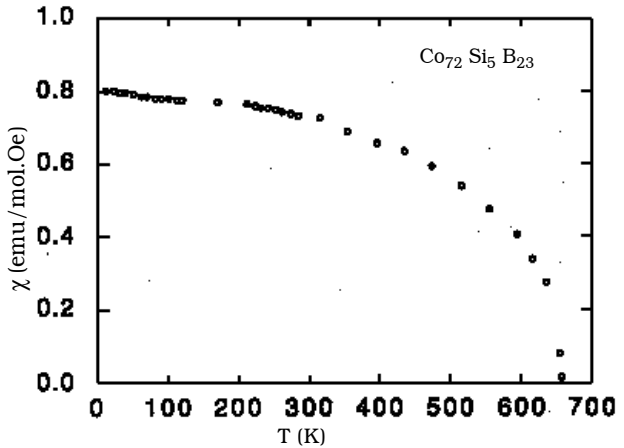
non orain, $H \cdot dH / dx$, eremuaren eta bere gradientearen arteko biderkadura konstantea den.

Laginaren posizioa, temperatura eta H eremuaren magnitudea (hau da, laginak jasaten duen eremu magnetikoa) ordenadore batek etengabe kontrolatzen ditu (Ikus 1. irudia). Temperaturaren maila 4 K-etik 900 K-era alda daiteke, bai krios-tatoa (4-300 K; He likidoa erabiliz) eta bai labea (300-900 K) erabilita (Ikus 2. irudia). Aldi berean, H eremuaren balioak ± 20 kgauss (± 2 tesla)-raino hel daitezke.

Ingurune ferromagnetikoen kasuan, laginak oso txikiak izan ohi dira: materialetik 5-10 mg besterik ez dugu behar neurketa ona lortzeko.

Iragazkortasun magnetikoaren neurketa dinamikoa

Kasu estatikoan ez bezala, orain H eremu magnetiko estatikoaz aparte beste h eremu dinamiko bat (hau da, ω maiztasuna duen korronte alferno batek sorturiko eremua) pairatuko du laginak. Azken honek, orain zintaren

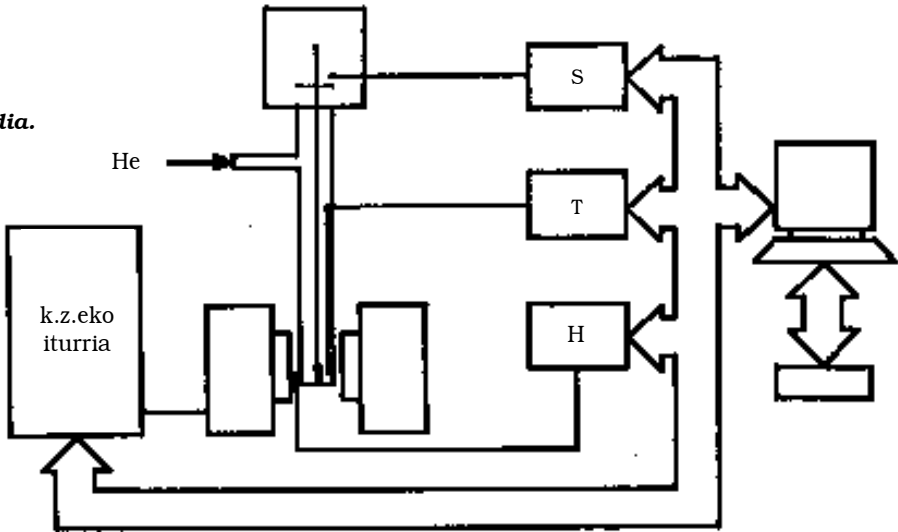
2. irudia.

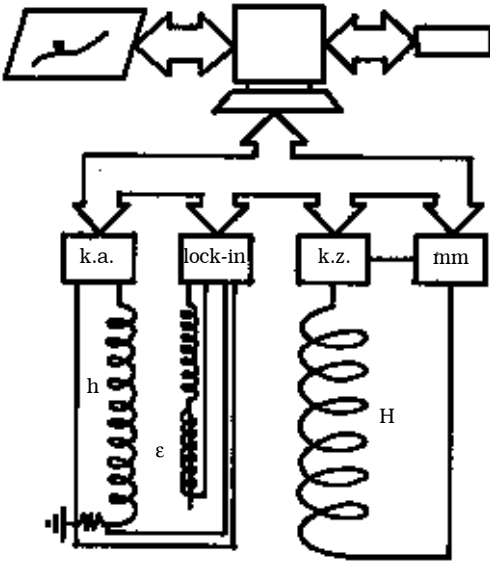
forma edukiko du; hamar zentimetrokoa hain zuzen ere.

Hiru solenoide zentrukidek osatzen dute neurgailu-sistema, eta lagina solenoideen ardatzean kokatuta egongo da. Aipatutako hiru solenoideek honela jokatuko dute:

- i) kanpokoak H eremu estatikoa sortuko du;
- ii) erdian dagoenak h eremu dinamikoa sortuko du;

1. irudia.

3. irudia.

iii) barnekoak laginak induzitutako ϵ seinalea hartuko du.

3. irudian ikusten denez, lock-in batek ϵ seinalearen zati erreala eta irudikaria neurtuko ditu eta, beraz, ϵ seinalearen modulua lor daiteke. Aldi berean, multimetro batek I korrante zuzenak sortzen duen H eremu estatikoa aldika neurtzen du.

Sistema osoa ordenadore baten bitartez kontrolatuta dago. Induzitutako ϵ seinaletik

ondoko eran lor dezakegu iragazkortasunaren balioa:

$$h = h_0 \sin \omega t, \quad m = m_0 \sin \omega t, \quad m_0 = \chi h_0, \\ |\epsilon| = d\phi / dt, \quad \chi = \epsilon_0 / (\mu_0 N S h_0 \omega).$$

Sistema esperimental honekin hiru motako neurketak egin ditzakegu:

(a) Hasierako iragazkortasuna:

h eremu dinamikoaren oso anplitude txikiak (mOe) erabiliz gero, Rayleigh zonan neurtzen egongo gara. Zona honetan, iragazkortasunaren jokabidea honela adierazten da: $\chi = \chi_0 + v h$, non χ_0 , v kantitateei, "hasierako iragazkortasuna" eta "Rayleigh-ren lehen koefizientea" deritzen, hurrenez hurren. $H = 0$ izan behar du.

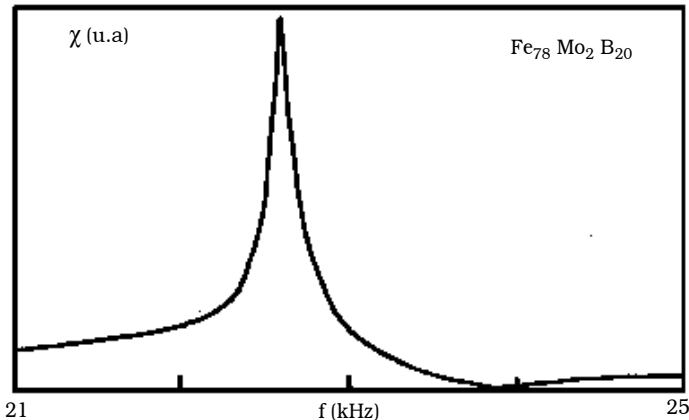
(b) ω maiztasunarekiko jokabidea:

Berriro $H = 0$ izan behar du kasu honetan. Egiten den gauza bakarra ω maiztasuna aldatzea da. Horrela, ω maiztasunarekiko iragazkortasunaren jokabidea lortzen da, 10^3 Hz-etik 10^5 Hz-eraino normalean.

(c) Iragazkortasunaren erresonantzia:

Material ferromagnetikoen artean badago talde berezi bat: material ferromagnetiko mag-

4. irudia.

netostriktiboena ($\lambda_S \neq 0$, hau da, H eremuaren eraginpean lagainak bere forma aldatuko du). Orain, bai h eremu dinamikoak eta bai H eremu estatikoak eragingo dute laginean. ω_r maiztasun konkretu batean iragazkortasunaren gailur zorrotz bat ikusten da; "iragazkortasunaren erresonantzia" hain zuzen ere (Ikus 4. irudia). $\chi(\omega_a) = 0$ puntuari, "antiresonantzia" deritzo, ω_a maiztasuna dagokiolarik. Kasu honetako ezaugarri garrantzitsuena hau da: ω_r erresonantziaren maiztasunak H eremu estatikoarekiko menpekotasuna edu-

kitzea, eta beraz, lagainaren konstante elastikorekikoa. Fenomeno honi " ΔE efektua" deritzo.

Material ferromagnetiko magnetostruktiboak oso erabiliak dira teknologian eta egon badago zenbaki bat, "akoplamendu magnetikoaren koefizientea" deritzona, materialaren erabilgarritasuna adierazten duena:

$$\kappa^2 = (\pi^2 / 8) (1 - \omega_r^2 / \omega_a^2),$$

non κ koefizienteak har dezakeen baliorik handiena 1 den.

BIBLIOGRAFIA

S. Chikazumi; Physics of Magnetism, Chap. XIV, John Wiley & sons Pub.

B.D. Cullity; Introduction to Magnetic Materials, Chap. 2, Chap. 9, Addison-Wesley Pub. Co.